

Класифікація та характеристика питань, що розглядаються й вирішуються при виконанні судових рішень у кримінальному провадженні

Анастасія В'ячеславівна Вапнярчук*

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого,
Харків, Україна

*e-mail: vapnarcuka@gmail.com

Анотація

Дослідження питань, які розглядаються та вирішуються при виконанні судових рішень у кримінальному провадженні, й зокрема особливостей їх класифікації та характеристика їх різновидів за різними критеріями, є важливим як для науки кримінального процесу, так і для практики правозастосування. Адже правильне розуміння правової природи різновидів таких питань дає можливість належного та ефективного здійснення кримінальної процесуальної діяльності в стадії виконання судових рішень, а отже, сприяє швидшому досягненню мети кримінального провадження загалом та виконанню його завдань зокрема. Метою статті є критичний аналіз підходів до класифікації питань, які вирішуються при виконанні судових рішень, що мають місце у вітчизняній науковій літературі, та висловлення авторської позиції щодо поділу їх на різновиди за різними критеріями й характеристика окремих із них. У роботі завдяки використанню системи методів наукового пізнання зазначеної мети було досягнуто. Результати дослідження полягають у висловленні підтримки наукової позиції про необхідність виокремлення двох етапів стадії виконання судових рішень: перший – звернення судового рішення до виконання; другий – розгляд і вирішення питань, пов'язаних із виконанням судових рішень. На підставі аналізу нормативного регулювання обох етапів стадії виконання судових рішень та правозастосовної практики зроблено висновок, що другий етап є основним змістом цієї стадії. Крім того, в роботі здійснено класифікацію питань, які розглядаються та вирішуються в стадії виконання судових рішень, за різними критеріями та охарактеризовано правову природу окремих із них. У проведеному дослідженні вперше у вітчизняній кримінальній процесуальній доктрині запропоновано можливість поділу питань за низкою різних критеріїв, зокрема: залежно від характеру обставин, які зумовлюють їх вирішення; від поведінки засудженого, що зумовлює вирішення певних питань; від правової природи питань, що виникають; від наявності безпосереднього зв'язку з досягненням мети покарання. Значну увагу зосереджено на класифікації й характеристиці питань, що розглядаються і вирішуються при виконанні судових рішень, залежно від сутності впливу судово-контрольної діяльності на рішення суду

(на корегуючі та конкретизуючі й виокремлення корегуючого та конкретизуючого судового контролю) та залежно від форми впливу судово-контрольної діяльності на права осіб, яких вони стосуються (правозабезпечувальні та правообмежувальні й визначення правозабезпечувального та правообмежувального судового контролю).

Ключові слова: виконання судових рішень; звернення судового рішення до виконання; вирішення питань у стадії виконання судових рішень; корегуючий та конкретизуючий судовий контроль; правозабезпечувальний та правообмежувальний судовий контроль.

Classification and Characteristics of Issues that are Considered and Resolved During the Execution of Court Decisions in Criminal Proceedings

Anastasia V. Vapnyarchuk*
Yaroslav Mudryi National Law University,
Kharkiv, Ukraine
*e-mail: vapnarcuka@gmail.com

Abstract

The study of issues that are considered and resolved during the execution of court decisions in criminal proceedings, and in particular the features of their classification and the characteristics of their varieties according to various criteria, is important both for the science of criminal procedure and for the practice of law enforcement. After all, a correct understanding of the legal nature of the varieties of such issues allows for the proper and effective implementation of criminal procedural activities at the stage of execution of court decisions, and therefore contributes to a faster achievement of the goal of criminal proceedings in general and the fulfillment of its tasks in particular. The purpose of the article is a critical analysis of approaches to the classification of issues that are resolved during the execution of court decisions, which take place in the domestic scientific literature, and the expression of the author's position on dividing them into varieties according to various criteria and the characteristics of individual ones. In the work, thanks to the use of a system of scientific knowledge methods, this goal was achieved. The results of the study consist in expressing support for the scientific position on the need to distinguish two stages of the stage of execution of court decisions: first, the appeal of the court decision for execution; second, consideration and resolution of issues related to the execution of court decisions. Based on the analysis of the regulatory regulation of both stages of the stage of execution of court decisions and law enforcement practice, it is concluded that the second stage is the main content of this stage. In addition, the work has classified the issues that are considered and resolved at the stage of execution of court decisions according to various criteria, and characterized the legal nature of some of them. In the study, for the first time in the domestic criminal procedural doctrine, the possibility of dividing issues according to a number of different criteria has been proposed, in particular: depending on the nature of the circumstances that determine their resolution; on the behavior of the convicted person,

which determines the resolution of certain issues; on the legal nature of the issues that arise; on the presence of a direct connection with achieving the goal of punishment. The greatest research attention was paid to the classification and characterization of issues considered and resolved in the execution of court decisions, depending on the nature of the impact of judicial control activities on the court's decisions (on corrective and concretizing and the allocation of corrective and concretizing judicial control) and depending on the form of the impact of judicial control activities on the rights of persons to whom they relate (law-enforcing and law-restricting and the definition of law-enforcing and law-restricting judicial control).

Keywords: execution of court decisions; appeal of a court decision for execution; resolution of issues at the stage of execution of court decisions; corrective and concretizing judicial control; law-enforcing and law-restricting judicial control.

Вступ

Належне кримінальне процесуальне регулювання провадження з виконання судових рішень має важливе соціально-аксіологічне значення, адже фактичне їх виконання забезпечує досягнення мети кримінального судочинства, реальний захист прав і свобод осіб, залучених у сферу кримінального процесу, усуває наслідки кримінально-правового конфлікту, породженого вчиненням суспільно небезпечним діянням.

Набрання законної сили вироком чи іншим судовим рішенням, яким вирішено справу по суті, не завжди означає, що вони будуть виконані в початковому вигляді. Щорічно вітчизняними судами розглядаються тисячі матеріалів із метою розв'язання численних питань, що виникають на етапі виконання судових рішень.

Аналіз особливостей нормативного регулювання кола таких питань та правозастосовної практики їх вирішення дає можливість висувати про різний характер цих питань та їх різноманітний вплив на сутність рішення суду, яке виконується. Часто рішення, що виносяться за результатом розгляду й вирішення певних питань при виконанні судового рішення, можуть змінювати їх зміст, суттєво торкаючись як приватних інтересів певних осіб (засуджених чи інших (приміром, потерпілих)), так і публічних інтересів, що полягають у реальному досягненні мети покарання, призначеного судом, а також інших заходів примусового впливу, інколи викликаючи при цьому широкий резонанс та підриваючи довіру суспільства до судової системи і віру в справедливість правосуддя. Такі ситуації, зокрема, можуть виникнути у випадках безпідставного умовно-дострокового звільнення засудженого, заміни невідбутої частини покарання більш м'яким видом, звільнення від відбування покарання у зв'язку з прийняттям рішення про обмін як військово-виполненого та ін.

З'ясуванню сутності аспектів, що постають у ході розгляду й вирішення численних питань при виконанні судових рішень, насамперед сприяє їх класифікація за різними критеріями. Розуміння особливостей такого класифікаційного поділу та місця певного питання в ньому дасть можливість краще зрозуміти сутність того чи іншого питання, особливість його впливу на рішення суду, яке виконується, й запобігти виникненню ситуацій негативного впливу на приватні чи публічні інтереси.

Отже, метою цієї роботи є аналіз запропонованих у науковій літературі пропозицій щодо класифікації питань, які розглядаються та вирішуються при виконанні судових рішень, та висловлення авторської позиції щодо можливості їх поділу за іншими критеріями, які раніше не пропонувались. Крім того, спрямуванням цієї публікації є також характеристика окремих груп питань, які, на думку авторки, мають важливе значення для розуміння сутності здійснення судової діяльності в стадії виконання судових рішень з метою гарантування дотримання приватних і публічних інтересів.

Огляд літератури

У доктрині кримінального процесу зміст стадії виконання судових рішень у кримінальному провадженні загалом і зокрема такий його етап, як розгляд і вирішення питань, пов'язаних із виконанням судового рішення, становили предмет дослідження низки вітчизняних науковців, а саме: З. Ф. Дільної та В. П. Бойка [1], С. Л. Шаренко [2], І. О. Харченка [3] та ін. Проте, зважаючи на відсутність єдності підходів до класифікації та характеристики сутності питань, пов'язаних із виконанням судових рішень, важливим і необхідним є зосередження на них дослідницької уваги.

Матеріали та методи

Виходячи з окресленого предмета дослідження та поставлених мети і його завдань, було обрано комплексний підхід до застосування методів наукового пошуку, що дав можливість розглянути проблему в її багатовимірності та забезпечити системне визначення видів питань, що вирішуються в стадії виконання судових рішень, за різними критеріями.

Методологічною основою дослідження послужив діалектичний метод, застосування якого дало змогу розкрити місце розгляду і вирішення питань, пов'язаних із виконанням судових рішень, у змісті стадії виконання судових рішень у кримінальному провадженні, а також простежити генезу розвитку уявлень про це у вітчизняній науковій літературі. Формально-логічний метод був використаний для визначення змістових етапів стадії виконання судових рішень у кримінальному провадженні, й висловлення авторської

позиції щодо цього питання. Використання формально-юридичного методу стало підґрунтям для встановлення змісту правових норм, які регулюють можливість розгляду різного роду питань при виконанні судових рішень та аналізу практики їх реалізації в діяльності суду. За допомогою методу порівняльно-правового аналізу питання, що вирішуються при виконанні судових рішень, були класифіковані за такими критеріями: залежно від характеру обставин, які зумовлюють їх вирішення; від поведінки засудженого, що зумовлює вирішення певних питань; від правової природи питань, що виникають; від наявності безпосереднього зв'язку з досягненням мети покарання; від сутності впливу судово-контрольної діяльності на рішення суду; від форми впливу судово-контрольної діяльності на права осіб, яких вони стосуються. Метод семантичного аналізу був застосований для з'ясування змісту поняття «корегуючого судового контролю» та «конкретизуючого судового контролю», «правозабезпечуючого судового контролю» та «правообмежувального судового контролю».

Результати та обговорення

Щодо місця розгляду і вирішення питань, пов'язаних із виконанням судових рішень, у стадії виконання судових рішень у кримінальному провадженні

У вітчизняній кримінальній процесуальній літературі висловлюється думка, що в змісті стадії виконання судових рішень можуть бути визначені певні етапи. Одні вчені вважають, що таких етапів три: 1) набрання рішенням законної сили; 2) звернення судового рішення до виконання; 3) вирішення питань, які виникають після винесення рішення у справі [4, с. 448]; інші – виокремлюють два: 1) звернення судового рішення до виконання; 2) розгляд і вирішення питань, пов'язаних із виконанням судових рішень [1, с. 128, 147].

Не вдаючись до критичного аналізу висловлених думок щодо цього питання, вважаємо за можливе погодитись із прихильниками саме другого підходу та визначати два етапи у стадії виконання судових рішень у кримінальному провадженні. Проте, як бачимо, в обох визначених підходах як самостійний виокремлено етап розгляду і вирішення питань, пов'язаних із виконанням судових рішень. Більш того, аналіз нормативного регулювання обох етапів у стадії виконання судових рішень та правозастосовної практики свідчить про те, що цей етап є основним змістом цієї стадії.

Розглядаючи на цьому етапі різноманітні питання й ухвалюючи за результатами такого розгляду різні рішення, суд здійснює, таким чином, функцію правосуддя у формі судового контролю (про правову природу судової діяльності, яка, на думку авторки, полягає у здійсненні правосуддя у формі судо-

вого контролю, див. докладніше: [5, с. 247–261]). Такий розгляд і вирішення питань, пов'язаних із виконанням судового рішення, згідно з ч. 3 ст. 539 Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК) [6] здійснюється в порядку, передбаченому статтями 318–380, тобто за правилами судового розгляду в суді першої інстанції. До нього пред'являються ті ж вимоги, які, незалежно від сутності правового спору (тобто незалежно від питання, яке розглядається), забезпечуватимуть реалізацію конституційних положень щодо судового захисту прав і свобод людини й громадянина та загальних засад (принципів) кримінального провадження. На цьому етапі відповідно до загальних правил, які в основному регламентовані главою 4 КПК, також здійснюється й доказування (докладніше про сутність кримінального процесуального доказування див., зокрема: [7; 8, с. 2146–2155; 9, с. 1976–1983]). Хоча, відзначимо, що певна специфіка здійснення такої доказової діяльності тут також має місце (докладніше про це див.: [10]).

Щодо класифікації питань, пов'язаних із виконанням судових рішень, у стадії виконання судових рішень у кримінальному провадженні

Різномірний характер питань, що вирішуються на цьому етапі у стадії виконання судових рішень, та характер останніх щодо їх вирішення дає можливість їх класифікувати, визначивши, таким чином, і різновиди судового контролю на цій стадії, їхні сутність і зміст.

У вітчизняній науковій літературі з кримінального процесу спроби такої класифікації вже мали місце. Так, З. Ф. Дільна та В. П. Бойко пропонували класифікувати їх за наведеними критеріями на такі види: 1) *за суб'єктом ініціювання вирішення*: а) питання, які ініціюються судом; б) питання, які ініціюються іншими учасниками провадження; 2) *за часом виникнення*: а) питання, що вирішуються при зверненні судового рішення до виконання; б) питання, які вирішуються під час фактичного виконання судового рішення; в) питання, що вирішуються після виконання судового рішення; 3) *за колом доказів*: а) питання, вирішення яких потребують доказування певних обставин; б) питання, вирішення яких не потребують доказування окремих обставин [1, с. 147].

Вважаємо, що класифікація питань, які вирішуються при виконанні судових рішень, може бути здійснена й за іншими критеріями. Так, *за характером обставин, які зумовлюють їх вирішення*, питання можуть бути поділені на ті, які зумовлені: а) об'єктивними обставинами (об'єктивного характеру) (приміром: про застосування покарання за наявності кількох вироків (п. 11 ч. 1 ст. 537 КПК); питання про всякого роду сумніви і протиріччя, що виникають при виконанні вироку (п. 14 ч. 1 ст. 537 КПК); про зняття судимості

(ст. 538 КПК)); б) суб'єктивними обставинами (суб'єктивного характеру) (приміром: про звільнення від покарання за хворобою (п. 6 ч. 1 ст. 537 КПК); про застосування до засуджених примусового лікування та його припинення (п. 7 ч. 1 ст. 537 КПК)).

Залежно від поведінки засудженого, що зумовлює вирішення певних питань:

а) питання, пов'язані з реакцією на позитивну поведінку засудженого перед виконанням, у ході виконання або після виконання покарання (приміром: про відстрочку виконання вироку (п. 1 ч. 1 ст. 537 КПК), про звільнення від призначеного покарання з випробуванням після закінчення іспитового строку (п. 9 ч. 1 ст. 537 КПК), про зняття судимості (ч. 1 ст. 538 КПК)); б) питання, пов'язані з реакцією на негативну поведінку засудженого в ході виконання призначеного судом покарання (приміром: про застосування заходу стягнення до осіб, позбавлених волі, у виді переведення засудженого до приміщення камерного типу (одиночної камери) (ч. 13² ч. 1 ст. 537 КПК)).

Залежно від правової природи питань, що виникають при виконанні судових рішень: а) питання кримінально-правового характеру (приміром: про відстрочку виконання вироку (п. 1 ч. 1 ст. 537 КПК); про заміну покарання відповідно до ч. 5 ст. 53, ч. 3 ст. 57, ч. 1 ст. 58, ч. 1 ст. 62 Кримінального кодексу України (далі – КК) (п. 10 ч. 1 ст. 537 КПК); про звільнення від покарання і пом'якшення покарання у випадках, передбачених частинами 2 і 3 ст. 74 КК (п. 13 ч. 1 ст. 537 КПК)); б) питання кримінально-виконавчого характеру (приміром: про оскарження рішень, дій чи бездіяльності адміністрації установи виконання покарань (п. 13¹ ч. 1 ст. 537 КПК); про застосування заходу стягнення до осіб, позбавлених волі, у виді переведення засудженого до приміщення камерного типу (одиночної камери) (п. 13² ч. 1 ст. 537 КПК)); в) питання кримінального процесуального характеру (приміром: про тимчасове залишення засудженого у слідчому ізоляторі або переведення засудженого з арештного дому, виправного центру, дисциплінарного батальйону або колонії до слідчого ізолятора для проведення відповідних процесуальних дій під час досудового розслідування кримінальних правопорушень, вчинених іншою особою або цією самою особою, за які вона не була засуджена, чи у зв'язку з розглядом справи в суді (п. 12 ч. 1 ст. 537 КПК); питання про всякого роду сумніви і протиріччя, що виникають при виконанні вироку (п. 14 ч. 1 ст. 537 КПК)).

Залежно від наявності безпосереднього зв'язку з досягненням мети покарання:

а) питання, безпосередньо пов'язані з досягненням (недосягненням) мети покарання (приміром: про звільнення від покарання за хворобою (п. 6 ч. 1

ст. 537 КПК); про заміну покарання відповідно до ч. 5 ст. 53, ч. 3 ст. 57, ч. 1 ст. 58, ч. 1 ст. 62 КК (п. 10 ч. 1 ст. 537 КПК); про застосування покарання за наявності кількох вироків (п. 11 ч. 1 ст. 537 КПК)); б) питання, безпосередньо не пов'язані з досягненням (недосягненням) мети покарання (приміром: про застосування до засуджених примусового лікування та його припинення (п. 7 ч. 1 ст. 537 КПК); про застосування до засуджених примусового годування (п. 7¹ ч. 1 ст. 537 КПК); питання про всякого роду сумніви і протиріччя, що виникають при виконанні вироку (п. 14 ч. 1 ст. 537 КПК)).

Питання, які розглядаються та вирішуються при виконанні судового рішення у кримінальних провадженнях, можна класифікувати ще й *залежно від сутності впливу судово-контрольної діяльності на рішення суду*: а) питання корегуючого характеру; б) питання конкретизуючого характеру. На підставі такої класифікації може бути виокремлено й два різновиди судового контролю на цій стадії кримінального провадження: а) корегуючий; б) конкретизуючий. Зупинимось докладніше на їхній характеристиці.

Питання корегуючого характеру (корегуючий судовий контроль). Корегуючий судовий контроль має місце при вирішенні питань, які не стосуються суті судового рішення й не тягнуть погіршення становища засудженого¹. Це означає, що суд, вирішуючи поставлене перед ним питання, не вправі змінювати: фактичні обставини встановлені судовим рішенням при розгляді справи по суті; формулювання обвинувачення, визнаного судом доведеним чи недоведеним; кваліфікацію кримінального правопорушення тощо. У протилежному випадку, суд при виконанні судового рішення фактично підмінитиме собою вищестоящий суд, який, відповідно до чинного кримінального процесуального законодавства (глави 31 та 32 КПК), уповноважений здійснювати перегляд судового рішення, прийнятого нижчестоящим судом, та скасовувати або змінювати його. Отже, ключовим критерієм розмежування можливості розгляду питань корегуючого характеру вищестоящим судом у порядку перегляду судового рішення (в апеляційній чи касаційній інстанції) або судом при виконанні судового рішення є можливість впливу на його суть, що тягне погіршення становища засудженого.

Прикладами реалізації корегуючого судового контролю при виконанні судових рішень може бути вирішення питань, пов'язаних із призначенням покарання. Таке корегування не може бути пов'язане зі скасуванням пока-

¹ Відзначимо, що така заборона стосується не лише питань корегуючого характеру, а будь-яких питань, що вирішуються при виконанні судового рішення (див.: п. 3 Постанови Пленуму Верховного Суду України «Про практику застосування судами України процесуального законодавства при вирішенні питань, пов'язаних з виконанням вироків» [11]).

рання, призначеного судом, який розглядав справу по суті, чи призначенням нового. Проте воно може стосуватись:

- по-перше, зміни порядку його відбування (зокрема, вирішення питання про: а) початок його відбування (приміром, про направлення звільненого від покарання з випробуванням для відбування покарання, призначеного вироком (п. 8 ч. 1 ст. 537 КПК)); б) припинення його відбування (приміром, про звільнення від покарання за хворобою (п. 6 ч. 1 ст. 537 КПК)); в) зупинення його відбування (приміром, про відстрочку виконання вироку (п. 1 ч. 1 ст. 537 КПК));
- по-друге, в окремих випадках і його заміни (приміром, про заміну невідбутої частини покарання або покарання у виді довічного позбавлення волі більш м'яким (п. 3 ч. 1 ст. 537 КПК); про заміну покарання відповідно до ч. 5 ст. 53, ч. 3 ст. 57, ч. 1 ст. 58, ч. 1 ст. 62 КК (п. 10 ч. 1 ст. 537 КПК)).

Можливість корегуючого впливу на стадії виконання судового рішення в частині призначеного покарання зумовлена метою покарання, якою, відповідно до ч. 2 ст. 50 КК, є не тільки кара, а й виправлення засуджених, а також запобігання вчиненню нових кримінальних правопорушень як засудженими, так й іншими особами. Мета виправлення засудженого може бути досягнута не тільки після повного виконання та відбуття призначеного покарання, а й до настання цього моменту.

Так, наприклад, Миколаївський районний суд Львівської області задовільнив подання Миколаївської ВК-50 про застосування до засудженого ОСОБА_4, раніше судимого, умовно-дострокового звільнення від відбування покарання, мотивувавши своє рішення тим, що за час перебування в ДУ «Миколаївська ВК-50» з 22.11.2019 р. засуджений п'ять разів заохочувався, стягнення на нього не накладалися, з 07.06.2021 р. переведений до дільниці соціальної реабілітації, працевлаштований на контрагентському об'єкті установи «Львів Сад» с. Ілів, Стрийського району Львівської області. Крім цього, засуджений бере участь у програмі диференційованого виховного впливу «Духовне відродження», прагне до реалізації даної програми. З врахуванням вищенаведеного, ступеня тяжкості скоєного злочину, строку відбутого покарання, а також особи засудженого, те, що невідбута частина покарання становить 4 місяці 16 днів, суд вважає доведеним виправлення і перевиховання ОСОБА_4, а тому його слід умовно-достроково звільнити від відбування покарання [12].

У разі якщо мети покарання не досягнуто, приміром, у зв'язку з тим, що засуджений не став на шлях виправлення, то корегуючий вплив щодо

ухваленого судом покарання може бути спрямований у бік погіршення становища засудженого (приміром, про заміну покарання відповідно до ч. 5 ст. 53 КК – несплаченої суми штрафу покаранням у виді громадських робіт (п. 10 ч. 1 ст. 537 КПК); про направлення звільненого від покарання з випробуванням для відбування покарання, призначеного вироком (п. 8 ч. 1 ст. 537 КПК)).

Так, Дніпровський районний суд м. Києва задовільнив подання старшого інспектора Дніпровського районного відділу філії Державної установи «Центр пробації» про заміну засудженому покарання у виді штрафу в розмірі 850 грн 00 к. у зв'язку з його несплатою на покарання у виді громадських робіт на строк 50 (п'ятдесят) годин [13].

Корегуючий судовий контроль має місце й при вирішенні інших питань, не пов'язаних із покаранням (приміром: про застосування до засуджених примусового лікування та його припинення (п. 7 ч. 1 ст. 537 КПК); про застосування до засуджених примусового годування (п. 7¹ ч. 1 ст. 537 КПК); про зміну обов'язків, покладених на засудженого, звільненого від відбування покарання з випробуванням (п. 13³ ч. 1 ст. 537 КПК)).

Питання конкретизуючого характеру (конкретизуючий судовий контроль). Сутність цього різновиду судового контролю в стадії виконання судових рішень полягає в уточненні, конкретизації певних положень судового рішення, обставин, що виникли при його виконанні.

Вирішення конкретизуючих питань може бути зумовлено незначними дефектами судового рішення або необхідністю тлумачення його положень. Звідси, способами здійснення конкретизуючого контролю можуть бути: а) спосіб, яким усуваються такі дефекти (має переважно технічний характер); б) спосіб, який вимагає тлумачення судового рішення.

Зазвичай, усі питання конкретизуючого характеру розглядаються в порядку вирішення питань про всякого роду сумніви та протиріччя, що виникають при виконанні вироку² (п. 14 ч. 1 ст. 537 КПК).

За результатами узагальнення матеріалів кримінальних проваджень можна дійти висновку, що конкретизуючий судовий контроль здійснюється при вирішенні, зокрема, питання про виправлення описки у рішенні суду, а саме: при написанні прізвища, імені, по батькові чи інших біографічних даних

² В одному зі своїх рішень Верховний Суд зауважив, що норми розд. VIII КПК України «Виконання судових рішень» у цілому та статей 537, 539 КПК України зокрема підлягають застосуванню не лише щодо виконання вироків, а й до випадків, коли кримінальне провадження закінчується постановленням ухвали про закриття кримінального провадження, як судового рішення, яким завершується кримінальне провадження (див.: [14]).

засудженого (приміром, ухвалою Перемишлянського районного суду Львівської області від 17.09.2015 р. виправлено описку у вироку цього ж суду від 16.06.2015 р. у частині неправильного зазначення дати народження засудженого).

Ще одна класифікація питань, що вирішуються при виконанні судового рішення, може бути здійснена *залежно від форми впливу судово-контрольної діяльності на права осіб, яких вони стосуються*. За цим критерієм можна виокремити: а) питання правозабезпечувального; б) правообмежувального характеру (відповідно, визначити: а) правозабезпечувальний; б) правообмежувальний судовий контроль).

Правозабезпечувальний судовий контроль має місце при відновленні порушеного права учасника кримінального провадження, якого стосується ухвалене судове рішення, або забезпечення використання належного йому права, яке раніше не було ним реалізоване (зазвичай, це стосується прав засудженого, хоча може йтися і про інших суб'єктів кримінального процесу, приміром цивільного позивача, третьої особи, щодо майна якої вирішується питання про арешт). Цей різновид судового контролю можна спостерігати при вирішенні питань як корегуючого, так і конкретизуючого характеру щодо положень ухваленого судового рішення. До них, зокрема, можна віднести такі питання: про умовно-дострокове звільнення від відбування покарання (п. 2 ч. 1 ст. 537 КПК); про заміну невідбутої частини покарання або покарання у виді довічного позбавлення волі більш м'яким (п. 3 ч. 1 ст. 537 КПК); питання про сумніви і протиріччя, що виникають при виконанні вироку (приміром, про зарахування досудового тримання особи під вартою в строк відбування покарання, про повернення застави чи вирішення долі речових доказів) (п. 14 ч. 1 ст. 537 КПК).

Правообмежувальний судовий контроль має місце при вирішенні окремих питань, якими обмежуються права та законні інтереси певного учасника кримінального провадження, який не виконує покладені на нього обов'язки. До такого виду питань можна, зокрема, віднести: про застосування до засуджених примусового лікування та його припинення (п. 7 ч. 1 ст. 537 КПК); про застосування до засуджених примусового годування (п. 7¹ ч. 1 ст. 537 КПК); про застосування заходу стягнення до осіб, позбавлених волі, у виді переведення засудженого до приміщення камерного типу (одиначної камери) (п. 13² ч. 1 ст. 537 КПК).

Висновки

Питання, які вирішуються при виконанні судових рішень (їх вирішення є змістом другого (основного) етапу стадії виконання судових рішень), мають

різноплановий характер. Їх класифікації за окремими критеріями дають можливість для виокремлення різновидів судового контролю, зокрема, залежно від сутності впливу судово-контрольної діяльності на рішення суду: а) корегуючий; б) конкретизуючий судовий контроль; залежно від форми впливу судово-контрольної діяльності на права осіб, яких вони стосуються: а) правозабезпечувальний; б) правообмежувальний судовий контроль.

Корегуючий судовий контроль полягає у зміні характеру та ступеня обмежень прав і законних інтересів засуджених чи інших осіб, яких стосується судове рішення, що уже мають місце або тих, що можуть виникнути. Корегуючий вплив може стосуватися питань виду, умов та порядку виконання покарань. Конкретизуючий судовий контроль має місце при уточненні, конкретизації певних обставин, положень ухваленого судового рішення, необхідних для належного виконання судового рішення. Вирішення конкретизуючих питань може бути зумовлено незначними дефектами судового рішення або необхідністю тлумачення його положень.

Правозабезпечувальний судовий контроль має місце при відновленні порушеного права учасника кримінального провадження, якого стосується ухвалене судове рішення, або забезпечення використання належного йому права, яке раніше не було ним реалізоване. Правообмежувальний судовий контроль має місце при вирішенні окремих питань, якими обмежуються права та законні інтереси певного учасника кримінального провадження, який не виконує покладені на нього обов'язки.

Список використаних джерел

- [1] Дільна З. Ф., Бойко В. П. Виконання судових рішень у кримінальному провадженні: теоретичний та практичний аспекти : монографія. Львів : Сполом, 2017. 240 с.
- [2] Шаренко С. Л. Порядок звернення вироку, ухвали суду до виконання. Кримінальний процес : підручник / за заг. ред. О. В. Капліної, О. Г. Шило. Харків : Право, 2018. 584 с.
- [3] Харченко І. О. Вирішення судом процесуальних питань в стадії виконання вироку : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09. Київ, 2010. 241 с.
- [4] Логвиненко М. І., Висоцький А. І. Процедура виконання судових рішень по кримінальним справам. *Реформування правової системи в контексті євроінтеграційних процесів* : матеріали VI Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Суми, 19–20 трав. 2022 р.). Суми, 2022. С. 448–451.
- [5] Вапнярчук А. В. Правова природа судової діяльності при виконанні судових рішень у кримінальному провадженні. *Проблеми законності*. 2025. № 170. С. 247–261. <https://doi.org/10.21564/2414-990X.170.338229>.
- [6] Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 р. № 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>.
- [7] Вапнярчук В. В. Теорія і практика кримінального процесуального доказування : монографія. Харків : Юрайт, 2017. 408 с.

- [8] Vapniarchuk V. V., Kaplina O. V., Shumylo M. Ye., Tumanyanc A. R. Conceptual Approaches to Understanding the Essence of Proof in the Science of Criminal Process in Ukraine. *Journal of Advanced Research in Law and Economics*. 2019. Vol. X. Issue 7(45) P. 2146–2155. URL: <https://journals.aserspublishing.eu/jarle/issue/view/182> (last accessed: 01.03.2026).
- [9] Gmyrko V. P., Shumylo M. Ye., Vapniarchuk V. V., Kaplina O. V., Shybiko V. P. Judicial Nature of Evidence in Criminal Proceeding. *Journal of Advanced Research in Law and Economics*. 2019. Vol. X. Issue 7(45). P. 1976–1983. URL: <https://journals.aserspublishing.eu/jarle/issue/view/182> (last accessed: 01.03.2026).
- [10] Вапнярчук А. В. Специфіка кримінального процесуального доказування при вирішенні питань у стадії виконання судових рішень. *VIII Харківський кримінальний процесуальний полілог «Допустимість доказів у кримінальному провадженні між імперативністю закону та процесуальною толерантністю»* (м. Харків, 14 листоп. 2025 р.). Харків : Право, 2025. С. 131–134.
- [11] Про практику застосування судами України процесуального законодавства при вирішенні питань, пов'язаних з виконанням вироків : постанова Пленуму Верховного Суду України № 11 від 21.12.1990 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0011700-90#Text> (дата звернення: 01.03.2026).
- [12] Ухвала Миколаївського районного суду Львівської області від 09.12.2021 р. у справі № 447/3709/21. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/101765862> (дата звернення: 01.03.2026).
- [13] Ухвала Дніпровського районного суду м. Києва від 28.10.2019 р. у справі № 755/8965/19. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/85380997> (дата звернення: 01.03.2026).
- [14] Ухвала Верховного Суду від 31.01.2022 р. у справі № 757/28191/18-к. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/102865639> (дата звернення: 01.03.2026).

References

- [1] Dilna, Z.F., & Boyko, V.P. (2017). *Execution of court decisions in criminal proceedings: theoretical and practical aspects*. Lviv: Spolom.
- [2] Sharenko, S.L. (2018). *The procedure for applying a verdict, a court decision for execution. Criminal process*. O.V. Kaplina, O.G. Shylo (Eds.). Kharkiv: Pravo.
- [3] Kharchenko I.O. (2010). *Resolution of procedural issues by the court at the stage of execution of a verdict*. Ph.D. Thesis. Kyiv.
- [4] Logvinenko, M.I., & Vysotsky, A.I. (May 19-20, 2022). The procedure for executing court decisions in criminal cases. In *Reforming the Legal System in the Context of European Integration Processes: Proceedings of the VI International Scientific and Practical Conference* (pp. 448-451). Sumy.
- [5] Vapnyarchuk, A.V. (2025). The Legal Nature of Judicial Activity in the Execution of Court Decisions in Criminal Proceedings. *Problems of Legality*, 170, 247-261. <https://doi.org/10.21564/2414-990X.170.338229>.
- [6] Criminal Procedure Code of Ukraine No. 4651-VI. (April 13, 2012). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>.
- [7] Vapnyarchuk, V.V. (2017). *Theory and Practice of Criminal Procedural Evidence*. Kharkiv: Yurayt.
- [8] Vapniarchuk, V.V., Kaplina, O.V., Shumylo, M.Ye., & Tumanyanc, A.R. (2019). Conceptual Approaches to Understanding the Essence of Proof in the Science of Criminal Process in Ukraine. *Journal of Advanced Research in Law and Economics*,

- X, 7(45), 2146-2155. Retrieved from <https://journals.aserspublishing.eu/jarle/issue/view/182>.
- [9] Gmyrko, V.P., Shumylo, M.Ye., Vapniarchuk, V.V., Kaplina, O.V., & Shybiko, V.P. (2019). Judicial Nature of Evidence in Criminal Proceeding. *Journal of Advanced Research in Law and Economics*, X, 7(45), 1976-1983. Retrieved from <https://journals.aserspublishing.eu/jarle/issue/view/182>.
- [10] Vapnyarchuk, A.V. (November 14, 2025). Specifics of criminal procedural evidence when resolving issues at the stage of execution of court decisions. In *VIII Kharkiv Criminal Procedural Polylogue "Admissibility of evidence in criminal proceedings between the imperative nature of the law and procedural tolerance"* (pp. 131-134). Kharkiv: Pravo.
- [11] Resolution of the Plenum of the Supreme Court of Ukraine No. 11 "On the practice of applying procedural legislation by the courts of Ukraine when resolving issues related to the execution of sentences". (December 21, 1990). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0011700-90#Text>.
- [12] Resolution of the Mykolaiv District Court of Lviv Region. Case No. 447/3709/21. (December 9, 2021). <https://reyestr.court.gov.ua/Review/101765862>.
- [13] Resolution of the Dniprovskiy District Court of Kyiv dated 28.10.2019. Case No. 755/8965/19. (October 28, 2019). <https://reyestr.court.gov.ua/Review/85380997>.
- [14] Resolution of the Supreme Court. Case No. 757/28191/18-k. (January 31, 2022). <https://reyestr.court.gov.ua/Review/102865639>.

Анастасія В'ячеславівна Вапнярчук

аспірантка кафедри кримінального процесу

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

61024, вул. Григорія Сковороди, 77, Харків, Україна

e-mail: vapnarcuka@gmail.com

ORCID 0000 0002 4363 077X

Anastasiia V. Vapniarchuk

Ph.D. Student of the Department of Administrative Law

Yaroslav Mudryi National Law University

61024, 77 Hryhoriia Skovorody Str., Kharkiv, Ukraine

e-mail: vapnarcuka@gmail.com

ORCID 0000 0002 4363 077X

Рекомендоване цитування: Вапнярчук А. В. Класифікація та характеристика питань, що розглядаються й вирішуються при виконанні судових рішень у кримінальному провадженні. *Проблеми законності*. 2026. Вип. 172. С. 271–284. <https://doi.org/10.21564/2414-990X.172.356436>.

Suggested Citation: Vapnyarchuk, A.V. (2026). Classification and Characteristics of Issues that are Considered and Resolved During the Execution of Court Decisions in Criminal Proceedings. *Problems of Legality*, 172, 271-284. <https://doi.org/10.21564/2414-990X.172.356436>.

Статтю подано / Submitted: 03.02.2026

Доопрацьовано / Revised: 14.03.2026

Схвалено до друку / Accepted: 25.03.2026

Опубліковано / Published: 31.03.2026